

विदेश-मन्त्री डॉ. एसजयशंकरः
सऊदी अरबस्य राजधान्यां
रियाद नगर्यां सम्प्रातः

विदेश-मन्त्री डॉ. एसजयशंकर भारत-खाडी-
सहयोग-परिषदः विदेशमन्त्रिणां प्रथमोपवेशने
प्रतिभागाय सऊदी अरबस्य राजधान्यां रियाद
नगर्यां सम्प्रातः। द्वि-दिवसीय यात्रावधी डॉ.
जयशंकर परिषदः सदस्यदेशानां
विदेशमन्त्रिभिः सह द्विपक्षीयोपवेशनानि
विधास्यति।

भारतेन अफ्रिकीय-
देशेभ्यः खाद्यान्नावश्यकता
पूरयितुं सहाय्यं प्रेषितम्

भारतेन जिम्बाब्वे जांबिया, मलावी चाड चेति
अफ्रीकायाः देश-चतुष्टयस्य जनानाम्
खाद्यान्नावश्यकता पूरयितुं सहाय्यं प्रेषितम्।
विदेश-मन्त्रालयेन उक्तं यत् मलावी इत्यस्मै
एक-सहस्रमीट्रिक टन-भारमितः तण्डुः अद्य
प्रेषितः। जिम्बाब्वे देशाय एक-सहस्र-
मीट्रिक-भारमितः तण्डुलः नावाशेवा
पोतपत्तनात् प्रेषितः। जांबिया देशाय
त्रयोदश-शत- मीट्रिक टन-भारमितं
स्तम्बकरि-धान्यं प्रेषितम्। भारतेन चाड-
इत्यत्र भीषणाग्रिकाण्डस्य अनन्तरं
त्रिशतोत्तर-द्विसहस्र-किलोग्राम भारमिता
जीवन रक्षकौषध-चिकित्सा सामग्री प्रेषिता।

राष्ट्रिय शिक्षानीतिः
परिवर्तनकारिणी
अस्ति- उपराष्ट्रपतिः

उपराष्ट्रपतिः जगदीपधनखडः उक्तवान् यत्
राष्ट्रिय शिक्षानीतिः परिवर्तनकारिणी अस्ति
तथा च युवानः स्वप्रतिभाम् ऊर्जाम् च
पूर्णतया अन्वेष्टुं शक्नुवन्ति। श्रीधनखड
महोदयः मुख्यातिथिः रूपेण दिल्लीयाम्
अन्ताराष्ट्रिय-साक्षरतादिवसस्य अवसरे
आयोजिते कार्यक्रमे भाषमाणः आसीत्।
अस्मिन् अवसरे प्रवदन् उपराष्ट्रपतिः
उक्तवान् यत् भाषाणां समृद्धेः विषये
भारतम् अद्वितीयं राष्ट्रम् इति। सः
बोधितवान् राष्ट्रिय-शिक्षानीत्या
मातृभाषायाः महत्त्वे बलं दत्तम्।
श्रीधनखड उक्तवान् यत् साक्षरता मुक्तिं
जनयति, आश्रयतां च निवारयति।
स्वतन्त्रतायाः अनन्तरं भारतस्य साक्षरतादरे
द्वादश- प्रतिशन्मितम् एव आसीत् इति
वदन् उपराष्ट्रपतिः अवलोकितवान् यत्
देशे केवलं विंशतिप्रतिशतम् एव अधुना
संयोजनं भवति। श्रीधनखडः सर्वेभ्यः
आग्रहं कृतवान् यत् न्यूनातिन्यूनम् एकः
जनः एव साक्षरः करणीयः इति प्रतिज्ञां
स्वीकुर्वन्तु। सः उक्तवान् यत् साक्षरता
मानवतायाः एव सेवा अस्ति।

संयुक्त अरब अमीरातस्य युवराजः शेखखालिद
बिनमोहम्मद-बिन-जायद-अलनाहयानः
भारतस्य त्रिदिवसीययात्रायां भारतं सम्प्राप्तः

हिमसंस्कृतवार्ताः। संयुक्त अरब अमीरातस्य
युवराजः शेख खालिद बिन मोहम्मद बिन
जायद अल नाहयानः अद्य भारतं सम्प्राप्तः।
असौ अद्य प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्र-मोदिना सह
मेलनं करिष्यति। अस्याः यात्रायाः उद्देश्यं
संयुक्त अरब अमीरात-भारतयोः सम्बन्धेषु
दृढता विद्यते। श्रीखालिदस्य सह मन्त्रिणां
वरिष्ठाधिकारिणाम् उद्योगपतिनाम् आर्थिक-
सहभागिनाम् च एकं प्रतिनिधिमण्डलमपि
आगतम्। श्री-खालिदः भारते आर्थिक-
सहयोग-संवर्धनाय वरिष्ठाधिकारिभिः सह
उपवेशनानि अपि करिष्यति।

सः तादृशेषु कार्यक्रमेषु सबभागितां करिष्यति
येषु विविध क्षेत्रेषु अमीरात-भारतयोः
दृढार्थिक-सांस्कृतिक सम्बन्धः प्रदर्शयिष्यन्ते।

दिल्ल्यां प्रशिक्षित-प्रत्यारोपण-शल्य-चिकित्सकानाम्
आवश्यकतायाः विषये द्वि-दिवसीयं सम्मेलनं प्रारब्धम्

हिमसंस्कृतवार्ताः। (आई.एस.टी.एस) इति
भारतीय-प्रत्यारोपण-शल्य-चिकित्सक-सङ्घः
देशे प्रशिक्षित-प्रत्यारोपण-शल्य-
चिकित्सकानाम् आवश्यकतायाः विषये द्वि-

यावत् भाजपादलं
सत्तायामस्ति तावत् 370
धारायाः कश्मीरतः प्रवर्तनं
नैव भविष्यति- केन्द्रीय-
रक्षा-मन्त्री राजनाथसिंहः

केन्द्रीय-रक्षा-मन्त्री राजनाथ सिंह सप्तति
उत्तर-त्रिशत् अनुच्छेदस्य पुनः स्थापना
सम्बद्धानां कांग्रेस-दलस्य उद्घोषणानाम्
आलोचना कृता, तेनैतत् यत् यावत् भाजपा-
दलं सत्तायामस्ति, तावत् सप्तति उत्तर-त्रिशत्
अनुच्छेदस्य प्रवर्तनं नैव भविष्यति। श्रीसिंहेन
वर्तमान-स्थितेः प्रवर्तने भाजपेति दलस्य
प्रतिबद्धता सबलं प्रतिपादिता। अमुना
भाजपा-दलस्य नेतृत्वे जम्मू-कश्मीरस्य
महत्त्वपूर्ण प्रगतिः उल्लेखिता। श्रीसिंहेन
रामबन-जनपदे भव्य-स्वागताय जनानाम्
आभारः प्रकटितः।

दिवसीय सम्मेलनस्य नवदिल्ल्याम् एम्स इत्यत्र
आयोजनं कृतवान्। सम्मेलने प्रवदन् एम्स
चिकित्सालयस्य शल्य-क्रिया-विभागस्य
प्राध्यापकः वी. के. बंसलः अवदत् यत्
आई.एस.टी.एस-संस्था सर्वकारीय-
चिकित्सालयेषु प्रत्यारोपणस्य संख्यां वर्धयितुं,
शल्य-क्रियायाः कृते प्रशिक्षितानां
चिकित्सकानां उपलब्धता संवर्धने च विचारं
करोति। सम्मेलनस्य उद्देश्यं विभिन्न-
विशेषतासु प्रत्यारोपण-शल्य-
चिकित्सकानाम् सहभागिता संवर्धनं, क्षेत्रे
प्रशिक्षित-विशेषज्ञानां अभावस्य निवारणं च
आसीत्।

लखनऊनगरे भवनध्वंसे
मृतकानां परिजनेभ्यः
प्रधानमन्त्रिणा
शोकसंवेदना प्रकटिता

लखनऊ-नगरे विगतेहि भवन-ध्वंसे मृतकानां
सङ्ख्या अष्ट सञ्जाता। अधिकारिभिः प्रोक्तं यत्
साहाय्योद्धारकर्मिभिः ध्वंसावशेषात् त्रयः
मृतकानां वपुंसि निष्कासितानि। आरक्षिभिः
प्रोक्तं यत् भवनमिदं चतुर्वर्ष-पूर्वं निर्मितम्
आसीत्। अत्रान्तरे उत्तर-प्रदेश-मुख्यमन्त्रिणा
योगीना आदित्यनाथेन अधिकारिणः
साहाय्योद्धार-प्रयासे त्वरता आनेतुं निर्दिष्टः।
प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्र-मोदिना दुर्घटनायां
मृत्युमुपगतानां प्रत्येकं मृतकस्य परिजनेभ्यः
द्वि-लक्ष-रूप्यकाणाम् अनुग्रह-राशि-प्रदानस्य
उद्घोषणा कृता। प्रत्येकं व्रणितेभ्यश्च पञ्चाशत्
सहस्र-रूप्यकाणि प्रदास्यन्ते। प्रधानमन्त्रिणा
घटनायां दुःखं प्रकटयता व्रणितानां शीघ्र
स्वास्थ्य-लाभस्य कामना कृता।

सुभाषितम्

मूर्खा यत्र न पूज्यते
धान्यं यत्र सुसंचितम्।
दंपत्यो कलहं नास्ति
तत्र श्रीः स्वयमागतः ॥

भावार्थः- जहां मूर्ख को सम्मान नहीं
मिलता हो, जहां अनाज अच्छे तरीके
से रखा जाता हो और जहाँ पति-पत्नी
के बीच में लड़ाई नहीं होती हो, वहां
लक्ष्मी स्वयं आ जाती है।

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते
सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्

जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

तृणमूल-कांग्रेस-दलस्य
जवाहर-सरकारः
संसदसदस्यायाः त्यागपत्र
प्रदानस्य निर्णयं स्वीकृतवान्

हिमसंस्कृतवार्ताः। तृणमूल-कांग्रेस-
दलस्य जवाहर-सरकार इत्यसौ
संसदसदस्य राज्य-सभायाः अथ
राजनीत्याः च त्यागपत्र प्रदानस्य निर्णयं
स्वीकृतवान्। अस्मिन् विषये अमुना
दल-प्रमुखायै पश्चिम बङ्गालस्य
मुख्यमन्त्रिणे ममता बनर्जी इत्यस्यै पत्रं
लिखितम्। श्रीसरकार इत्यनेन संसदि
सेवायाः अवसर-प्रदानाय मुख्यमन्त्रिणे
धन्यवादं विदधता राज्यस्य वर्तमान
स्थिति-विषये असन्तोषः प्रकटितः। तेन
तृणमूल कांग्रेसपार्टीति दले व्याप्ते
भ्रष्टाचारे दलस्य नेतृणां बलवतायां च
निराशा प्रकटिता। अमुना आर. जी. कर
चिकित्सालये दुष्कर्म-हत्या-प्रकरणे उक्तं
जनानाम् आक्रोश स्वाभाविकः राजनीतेः
पृथक् च अस्ति। उक्तवान् यत् सः
पीडितायै न्यायमिच्छति। राज्य-प्रशासनं
दोषिभ्यः दण्ड-प्रदाने त्वरित कार्याचरणे
च असफलं वर्तते।

विकासकार्येषु भवेत् त्वरिता, मुख्यमंत्री सुखविन्दर-सिंहसुक्खुः अधिकारिभ्यः निर्देशं दत्तवान्

हिमसंस्कृतवार्ता: - देहरा। मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः रविवसरे काङ्गडामण्डलस्य देहराविधानसभाक्षेत्रे एकदिवसीयवाससमये अधिकारिभिः सह गोष्ठीं कृत्वा क्षेत्रस्य विकासाय स्वप्राथमिकतानां पुनः उल्लेखं कृत्वा विविधकार्यं त्वरितरूपेण कर्तुं निर्देशान् दत्तवान्। सः अधिकारिभ्यः आह यत् ते देहरा-नगरस्य कृते प्रस्तावितानां विकास-परियोजनानां पूर्णतायै शीघ्रमेव आवश्यकताः औपचारिकताः सम्पन्नं कुर्वन्तु येन एतासां योजनानां लाभः शीघ्रमेव जनानां कृते प्रसारितः भवेत्। मुख्यमंत्री देहरानगरस्य राजकीयमहाविद्यालयस्य निर्माणसम्बद्धस्य वनविभागसम्बद्धस्य विषयस्य शीघ्रं समाधानं कर्तुं निर्देशं दत्तवान्। क्षेत्रस्य विकासं सुनिश्चित्य

देहरानगरे भूमिबैङ्कस्य निर्माणं कर्तुं अपि सः निर्देशं दत्तवान्। असौ देहरायां निर्मायमानस्य परिपथगृहस्य, इण्डोर- क्रीडाङ्गणस्य, पुलिस-अधीक्षकस्य कार्यालयस्य, देहरा-चिकित्सालये क्रिटिकल- केयर- एकक- निर्माणस्य, लोकनिर्माणविभागस्य, जल-शक्तिविभागस्य, विद्युत्-मण्डलस्य च सर्कलकार्यालयस्य निर्माणे च तीव्रगत्या कार्यं कर्तुं निर्देशं दत्तवान्। एतदतिरिक्तं देहरानगरे विद्युत्तन्त्रिणां भूमिगतप्रकल्पः, मार्गनिर्माणकार्यं च सहितं जलस्रोतसां समुचितशोषणविषये अपि अधिकारिभ्यः समुचितनिर्देशाः दत्ताः। मुख्यमंत्री सुक्खुः उक्तवान् यत् काङ्गडामण्डलं प्राथमिकतारूपेण राज्यस्य पर्यटनराजधानीरूपेण विकसितं भवति। एतस्य उद्देश्यस्य पूर्तये देहरानगरे अपि बहवः महत्त्वपूर्णाः परियोजनाः प्रस्ताविताः सन्ति। सः देहराक्षेत्रस्य बनखण्ड्यां निर्माणाधीनस्य प्राणीशास्त्रीय- उद्यानस्य कार्यं त्वरितं तथा च पौंग-जलबन्धस्य परितः पर्यटन-क्रियाकलापानां प्रचारार्थम् आधारभूत-संरचनायाः विकासाय निर्देशं दत्तवान् देहरानगरे पर्यटनदृष्ट्या विकसितानि सम्भाव्यस्थानानि चिन्तयितुं अपि सः आह।

Manimahesh Yatra: राजसीस्नानार्थं भरमौरतः मणिमहेशं प्रति प्रस्थिता छडीयात्रा

हिमसंस्कृतवार्ता:- भरमौरम्। दशनामछडीयात्रा रविवसरे प्रातःकाले भरमौरतः राधाष्टमी इत्यस्य राजसीबृहत्स्नानार्थं अग्रिमविरामार्थं प्रस्थिता। धर्मराजमन्दिरस्य पुरोहितः रविदत्तशर्मा भरमौरनगरे स्थिते दशनाम- अखाड़ा इत्यत्र स्थापितां यष्टिं

स्वस्कन्धे आदाय सन्तैः सह परं विरामस्थानं प्रति प्रेषितवान्। अतः रविवसरे रात्रौ यष्टियात्रायाः रात्रौ वासः हडसरनगरे अभवत्। रविदत्तशर्मा इत्यनेन उक्तं यत् सोमवासरे प्रातःकाले यष्टियात्रा धन्छोक्षेत्रं प्रस्थास्यति। अवधेयं वर्तते यत् मण्डलमुख्यालयस्य चम्बातः आरब्धा दशनामछडीयात्रा शनिवासरे भरमौरस्य चौरसीमन्दिरसङ्कुलं प्राप्ता। अपरपक्षे मणिमहेशयात्रायै जम्मू-कश्मीरतः आगताः भक्ताः रविवसरे दलसरोवरं प्रति प्रस्थिताः। अतः तेषां हेलीपैड-स्थानात् निर्गत्य एव भरमौरनगरात् गौरीकुण्डपर्यन्तं हेली- टैक्सी-सेवा अपि आरब्धा अस्ति। शुक्रवासरस्य सायंकालात् एव एषा सेवा स्थगिता आसीत्।

HP Road Accidents: सप्तमासेषु हिमाचले मार्गदुर्घटनासु ४०३ जनानां प्राणाः गताः

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। हिमाचलप्रदेशे अस्मिन् वर्षे जनवरीतः जुलाईमासस्य अन्त्यपर्यन्तं मार्गदुर्घटनासु प्रायः ४०३ जनाः प्राणान् त्यक्तवन्तः। एतदतिरिक्तं शतशः वर्णिताः अभवन्। पुलिसविभागेन मार्गदुर्घटनानां अन्वेषणे प्रारम्भिककारणं मानवीयदोषः इति मन्यते। अस्य मुख्यकारणानि सन्ति उच्चवेगः, अनुचिताग्रेगमनं (ओवरटेकिंग), प्रमादपूर्णवाहनचालनम्। शिमलामण्डले अस्मिन् काले मार्गदुर्घटनासु अधिकतमं ६० जनाः प्राणान् त्यक्तवन्तः। मण्डीमण्डले मार्गदुर्घटनासु ५८ जनाः मृताः। ऊनामण्डलं मार्गदुर्घटनानां विषये अपि संवेदनशीलं मन्यते। अत्र अस्मिन् काले ४५ जनाः

प्राणान् त्यक्तवन्तः। काङ्गडा-सिरमौर-मण्डलयोः ४३, चम्बानगरे ३४, बद्दीनगरे २५, कुल्लौ २२, बिलासपुरे १९, सोलने १५, नूरपुरे १५, हमीरपुरे १३, किन्नौर ६, लाहौल-स्पीतौ च ५ जनानां मृत्योः मार्गदुर्घटनासु अभवत्। गतवर्षस्य तुलनायाम् अनेकेषु मण्डलेषु दुर्घटना न्यूनीभूता मार्गदुर्घटनानां न्यूनीकरणाय राज्यसर्वकारः, पुलिसविभागः च समये समये जागरूकता-अभियानस्य आयोजनं करोति। अस्य अन्तर्गतं चालकानां कृते जागरूकताशिविराणां आयोजनमपि क्रियते। अत एव राज्यस्य अनेकेषु मण्डलेषु मार्गदुर्घटनासु मृत्योः न्यूनता अभवत्। २०२३ तमे वर्षे अस्मिन् काले ४४७ जनाः मार्गदुर्घटनासु मृताः, अस्मिन् वर्षे ४०३ जनाः। बिलासपुरं, हमीरपुरं, काङ्गडा, किन्नौरं, कुल्लूः, नूरपुरं, सोलन जनपदेषु गतवर्षस्य तुलनायाम् अस्मिन् वर्षे मार्गदुर्घटनानां न्यूनता अभवत्। परन्तु अस्मिन् काले शिमला- ऊना- लाहौल-स्पीतिमण्डलेषु च मृत्योः दरं वर्धितम् अस्ति।

धान्यक्रयणाय पटलं सिद्धम् १० सितम्बरतः आरभ्यते पञ्जीकरणम्

धान्यसस्यक्रयणार्थं राज्ये ११ केन्द्राणि प्रस्तावितानि, कृषकाणां कृते धान्यसस्यस्य मूल्यरूपेण प्रतिक्विन्टलं २३२० रुप्यकाणि प्राप्यन्ते

हिमसंस्कृतवार्ता: - कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। राज्यस्य कृषकाणां धान्यस्य क्रयणार्थं खाद्यापूर्ति-विभागेन पटलं निर्मितम् अस्ति। राज्यस्य धान्यसस्यस्य क्रयणार्थं १० सितम्बरदिनाङ्कात् परं पटलम् उद्घाट्यते। कृषकाः धान्यसस्यविक्रयणार्थं पटले पञ्जीकरणं कर्तुं शक्नुवन्ति। खाद्य- आपूर्तिविभागेन कृषकाणां कृते धान्यसस्यस्य क्रयणस्य सज्जता आरब्धा अस्ति। राज्यस्य धान्यक्रयणकेन्द्रेषु १० अक्टोबरतः ३१ दिसम्बरपर्यन्तं धान्यस्य क्रयणं भविष्यति। धान्यसस्यस्य मूल्यं प्रतिक्विन्टलं २३२० रुप्यकाणि इति निर्धारितम् अस्ति। राज्ये कृषकाणां धानक्रयणार्थं ११ विपण्यः प्रस्ताविताः सन्ति। अस्मिन् समये विभागेन २३००० मेट्रिकटन इति धान्यसस्यस्य क्रयणस्य लक्ष्यं निर्धारितम् अस्ति। कृषकाणां पञ्जीकरणार्थं विभागेन पटलं सज्जीक्रियते। धान्यक्रयणसम्बद्धाः सर्वाः सूचनाः विभागस्य अस्मिन् पटले उपलभ्यन्ते। राज्यस्य कृषकाः विभागस्य एतत् पटलं गत्वा, कस्मिन् अपि कम्प्यूटर-केन्द्रे अथवा कस्मिन् अपि लोकमित्र-केन्द्रे गत्वा अथवा स्वस्य मोबाईल-यन्त्रे पटल-मध्ये पञ्जीकरणं कर्तुं शक्नुवन्ति। पटले पञ्जीकरणानन्तरं कृषकाणां कृते धान्यसस्यस्य विक्रयणस्य टोकनसङ्ख्या, तिथिः च कथिता भविष्यति। पञ्जीकरणार्थं कृषकाणां आधारसंख्या, वित्तकोषसंख्या, अन्यसूचनाः च विभागस्य पटले अद्यतनकरणीयाः भविष्यन्ति। धान्यसस्यस्य विक्रयणस्य भुक्तिः विभागेन केवलं कृषकस्य वित्तकोषसंख्यायामेव भविष्यति।

गतवर्षस्य तुलनायां १५ रुप्यकाणां प्रतिकिलो सेबस्य मूल्यं न्यूनीकृतम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। हिमाचलस्य बृहत्तमा सेबक्रयणकम्पनी अडाणी-एग्रोफ्रेश- लिमिटेड इत्यनेन पूर्ववर्षस्य तुलनायां अस्मिन् सत्रे सेबक्रयणस्य मूल्यं प्रतिकिलोग्रामं १५ रुप्यकाणां अभिलेखात्मकं न्यूनीकृतम्। २०२३ तमे वर्षे कम्पनी सेबक्रयणस्य मूल्यं १५ रुप्यकाणि प्रतिकिलोग्रामं इति घोषितवती आसीत्, परन्तु अस्मिन् समये उच्चगुणवत्तायुक्तानि सेबक्रयणानि केवलं ८० रुप्यकाणि प्रतिकिलोग्रामेण क्रियन्ते कम्पन्याः स्वेच्छाचारितायाः कारणेन राज्यस्य उद्यानपालकेषु क्रोधः वर्तते। अद्यत्वे विपणीषु उत्तमगुणवत्तायाः सेबस्य औसतं दरं १२० तः १४० रुप्यकाणि प्रतिकिलोग्रामं भवति। अडाणीकम्पनी अस्मिन् वर्षे प्रायः १५ दिवसविलम्बेन सेबक्रयणं आरब्धवती अस्ति। सामान्यतः अडाणी कम्पनी प्रथमं सेबस्य दरं घोषयति स्म, अन्याः निजीकम्पन्यः अडाणी इत्यस्य अनन्तरं दरं निर्धारयन्ति स्म। अस्मिन् समये देवभूमिशीतशुद्धलायाः (देवभूमि कोल्ड चेन) अनन्तरं अडाणी सेबक्रयणं आरब्धवान् तथा च उद्यानपालकेभ्यः दत्तानां सेबस्य मूल्यम् अपि देवभूमिकम्पन्याः मूल्येन समानमस्ति। प्रतिवर्षं मूल्यानां घोषणायाः अनन्तरं अडाणी कम्पनी व्यापकं प्रचारं करोति स्म, क्रयणकेन्द्रेषु बृहत् फलकानि स्थापयित्वा मूल्यानि प्रदर्शितानि भवन्ति स्म तथा च सामाजिकमाध्यमेषु अपि बहु प्रचारः भवति स्म। अस्मिन् समये कम्पनी पूर्वसूचना विना सेबक्रयणं आरब्धवती अस्ति। कम्पन्याः एषा नीतिः मूल्येषु महती न्यूनतया सह सम्बद्धा अस्ति। अडाणी इत्यस्य सेबक्रयणमूल्ये १५ रुप्यकाणां न्यूनतां कृत्वा एप्पल् उत्पादकसङ्घः प्रबलं रोषं प्रकटितवान् अस्ति। संघस्य राज्यसंयोजकः सोहनसिंहठाकुरः कथयति यत् निजीकम्पनयः सर्वकाराद् कोटिरुप्यकाणां अनुदानं गृहीत्वा स्वस्य सीए-भण्डारं स्थापितवन्तः, अधुना उद्यानपालकानां शोषणं कर्तुं प्रवृत्ताः सन्ति। एतासां कम्पनीनां स्वेच्छाचारितायाः विरुद्धं रणनीत्याः निर्णयार्थं सोमवासरे ठियोगे सभा भविष्यति। अपरपक्षे संयुक्तकिसानमञ्चस्य संयोजकः हरीशचौहानः सहसंयोजकः संजयचौहानः च अपि कम्पनीभिः शोषणस्य विषयं सर्वकारेण सह उत्थापयिष्यामः इति उक्तवन्तौ।

॥ श्रीरामायणकथा ॥

उत्तरकाण्डम्! (षट्त्रिंशः सर्गः)

लक्ष्मणद्वारा वाल्मीकेः तपोवने सीताविसर्जनम्।

ततः रजन्यां व्युष्टायां दीनचेतनः लक्ष्मणः परिशुष्यता मुखेन सुमन्त्रं वाक्यमब्रवीत् हे सारथे! रथोत्तमे शीघ्रगान् अश्वान् तूर्णं योजय। राजवचनात् मया पुण्यकर्मणां महर्षीणाम् आश्रमं देवी सीता नेया। अतः शीघ्रं रथः आनीयताम्। सारथिः सुमन्त्रः तथैव भवतु इत्युक्त्वा शीघ्रगैः अश्वैः युक्तं रथम् आनीय मित्राणां मानवर्धनं लक्ष्मणमब्रवीत् हे प्रभो! रथोऽयं समनुप्राप्तः, यथा कार्यं क्रियताम्। सुमन्त्रेण एवमुक्तः लक्ष्मणः राजप्रासादं प्रविश्य सीतामासाद्य अब्रवीत् हे देवि! पूर्वं किल भवती महर्षीणाम् आश्रमान् द्रष्टुं महाराजं प्रार्थयत। इदानीं तेन महाराजेन आज्ञप्तः अहं भवतीं नीत्वा गङ्गातीरे महर्षीणाम् आश्रमं गच्छामि। अतः भवती शीघ्रं सज्जीभूय मया सह चलतु। महात्मना लक्ष्मणेन एवमुक्त्वा देवी सीता अत्यन्तं हर्षम् अलभत, सा च गमनाय उद्यता अभवत्। ततः वैदेही महार्हाणि वासांसि विविधानि च रत्नानि गृहीत्वा गमनाय उद्यता अभवत्। सा अब्रवीत् - अहम् इमानि आभरणानि मुनिपत्नीनां कृते दास्यामि। लक्ष्मणः तदा तथैव भवतु इत्युक्त्वा वैदेहीं रथम् आरोप्य रामस्य आज्ञाम् अनुस्मरन् शीघ्रगैः अश्वैः युक्तेन रथेन प्रस्थानम् अकरोत्। ततः देवी सीता लक्ष्मणम् अब्रवीत् हे रघुनन्दन! अहं बहूनि अशुभानि पश्यामि। मम वामनयनमद्य स्फुरति, शरीरं च कम्पते। मम हृदयम् अस्वस्थं प्रतीयते, पृथिवीं च शून्यां पश्यामि। हे भ्रातृवत्सल! तव भ्राता तु कुशलः अस्ति खलु? विशेषतः मम श्वश्रूणां स्वास्थ्यं सम्यक् खलु? पुरे जनपदे चैव प्राणानां कुशलं खलु? इत्येवमुक्त्वा अञ्जलिकृता देवी सीता प्राणिनां सर्वेषां मङ्गलं देवान् अयाचत। सीतायाः वचनं श्रुत्वा शिरसा मैथिलीं वन्दित्वा सन्तोषपूर्वकं सर्वं कुशलम् इत्यब्रवीत्। ततः सुमित्रानन्दनः लक्ष्मणः गोमतीतीरस्थिते आश्रमे रात्रिं यापयित्वा

प्रभाते पुनरुत्थाय सुमन्त्रम् अब्रवीत् - शीघ्रं रथं योजय। अद्य शिवः यथा अहं भागीरथीजलं शिरसा धारयिष्यामि। सारथिः तदा शीघ्रं मनोजवान् अश्वान् रथे योजयित्वा प्राञ्जलिः मैथिलीम् अब्रवीत् हे देवि! भवती रथम् आरोहतु। सारथेः वचनं श्रुत्वा सीता रथोत्तमम् आरोहत्। ततः सीता लक्ष्मणेन धीमता सुमन्त्रेण च सह पापनाशिनीं गङ्गां प्राप्नोत्। गङ्गायाः जलं दृष्ट्वा तदा महात्मा लक्ष्मणः रोदितुम् आरभत। लक्ष्मणम् आतुरं दृष्ट्वा धर्मज्ञा सीता वाक्यमब्रवीत् हे रघुनन्दन! किमिदं रुद्यते त्वया? जाह्नवीदर्शनं मम चिराभिलषितम्। हर्षकाले किमर्थं त्वं मां विषादयसि? शीघ्रं मां गङ्गां तारयस्व, तापसान् च दर्शय। ततः मुनिभ्यः वासांसि आभरणानि च दास्यामि। ततः महर्षीणां यथार्हम् अभिवादनं कृत्वा एकां निशाम् उषित्वा पुनः तां पुरीं यास्यामः। विशेषतः ममापि पद्मपत्राक्षं कृशोदरं रमयतां वरं रामं द्रष्टुं मनः त्वरते। सीतायाः तद्वचनं श्रुत्वा लक्ष्मणः नयने प्रमृज्य नाविकान् आह्वयत्। इयं नौका सज्जा अस्ति इति प्राञ्जलयः नाविकाः अब्रुवन्। ततः सीतया सह लक्ष्मणः तां नौकाम् आरुह्य तथा नौकया गङ्गां तरीतुम् आरभत।

हिमसंस्कृतवार्ता, प्रदीपः

pradipnath997@gmail.com

प्रतिभाः अग्रे गन्तुं प्रेरयन्ति - " वीरेन्द्ररावतः "

संस्कृतिः, सार्थककण्डवालः, संतोषी, शुभमरावतः, सोनिया ध्यानी, स्वर्णपदकेन समलंकृताः पौडीजनपदस्य चतुर्थयोगासनक्रीडाप्रतियोगिता जानकीनगरे सम्पन्नः

हिमसंस्कृतवार्ता:- कुलदीपमैन्दोला।कोटद्वारं।

पौडीजनपदस्य चतुर्थयोगासनक्रीडाप्रतियोगिता 2024-25 वर्षस्य आयोजनं 8 सितम्बर दिनांके सरस्वतीशिशुमंदिरे/विद्यामंदिरे "इण्टर-कॉलेज"-जानकीनगरे सम्पन्नः अभूत्। कार्यक्रमे प्रतियोगितासंयोजकः राकेशकण्डवालः, जनपदसंयोजकः भुवनेश्वरप्रसादबगासी एवं स्थलसमन्वयकः श्री मनोजकुमारकुकरेती एवं सह-स्थल समन्वयकः प्रदीपनौटियालः एवं योग-एवं-विज्ञान-विभागाध्यक्षः डॉ. श्री गुरुरामरायविश्वविद्यालयदेहरादूनं एवं च कुलदीपमैन्दोला अभिभावकाः एवं निर्णायकाः उपस्थिताः आसन्। दीर्घान्तरस्य अनन्तरं कोटद्वारस्य पौरीजनपदेन एतादृशः कार्यक्रमः आयोजितः, देवीसरस्वत्याः सम्मुखे दीपं प्रज्वाल्य कार्यक्रमस्य आरम्भः अभवत्। अवसरेस्मिन् अक्षतसिंहः गायत्रीमन्त्रस्य वेणुनादं प्रस्तुतं कृतवान् तथा "ई-टेक्नोमाइण्ड" इत्यस्याः संस्थाप्रतिभाभिः योगप्रस्तुतिः प्रदत्ता।

अस्मिन् अवसरे मनोजकुमारः कुकरेती अवदत् यत् योगः अस्माकं भारतस्य गौरवम् अस्ति, यत् अद्य समस्तविश्वेन स्वीक्रियते। एतेन सह देहरादूनस्य योगविज्ञानविभागस्य गुरुरामरायविश्वविद्यालयस्य च प्रमुखः डा.सुरेन्द्रप्रसादरयालः छात्रेषु बहुप्रतिभा भवति

एतेन माध्यमेन सा प्रतिभा बहिरायाति। प्रतिभाभिः एतत् योगं आश्चर्यजनकं ज्ञातम्। क्रीडासंयोजकः राकेशकण्डवालः समस्तयोगप्रतियोगितानां प्रतिनिधित्वेन छात्राणां सम्भागस्य कृते अभिनन्दनम् अकरोत्। कार्यक्रमस्य संचालनं कुलदीपमैन्दोला कृतवान्। अवसरे अभिषेककण्डवालः, संदीपसिंहः, महेशसेमवालः, सोनमरावतः, सोनिया ध्यानी निर्णायकभूमिकायां विशेषयोगदानं दत्तवन्तः। कार्यक्रमे सहभागिनां मनोबलं वर्धयितुं आगतः सिद्धबलीमन्दिरस्य सचिवः, भाजपायाः व्यापारप्रकोष्ठाधिकारी च राजदीपमाहेश्वरी महोदयः अवदत् यत् भारतस्य योगः वैश्विकस्तरस्य रूपं गृहीतवान्, अस्माभिः उत्तमजीवनं प्रति गन्तुं तस्य उपयोगः करणीयः। बबितासिंहः, किरणडोबरियालः, गुड्डि उनियालः अपि कार्यक्रमे सर्वान् सम्बोधितवत्यः। प्रतियोगितायाः समापनस्य अवसरे भाजपा जिलाध्यक्षः वीरेन्द्रः रावतः पुरस्कारं स्मृतिचिह्नं च दातुं मुख्यातिथिरूपेण समायातः सः सर्वप्रतिभाभिः पुरस्कारैः सम्मानितवान् तथा च तेन सह उक्तवान् यत् प्रतिभाः जीवने अग्रे गन्तुं प्रेरयन्ति तथा च योगमाध्यमेन वयं शरीरं मनः च स्वस्थं स्थापयितुं शक्नुमः यतोहि स्वस्थं मनः स्वस्थशरीरे निवसति।

योगप्रतिस्पर्धायाम् अत्र १०-१४ आयुवर्गे संस्कृतिः स्वर्णपदकं, सौम्या रजतपदकं, अञ्जलिः ताम्रपदकं च प्राप्तवत्यः। एतेन सह १४ आयुवर्गे सार्थककण्डवालः स्वर्णपदकं प्राप्तवान् १८ आयुवर्गे संतोषी स्वर्णपदकं, मेघा रजतपदकं, यशिका ताम्रपदकं च प्राप्तवत्यः। शुभमरावतः २८ आयुवर्गे स्पर्धायां स्वर्णपदकं प्राप्तवान्। ४५ आयुवर्गे मध्ये सोनिया ध्यानी स्वर्णपदकं, दीप्तिगुसाई रजतपदकं, प्रीति द्विवेदी ताम्रपदकं च प्राप्तवत्यः।

पटियालानगरस्य शिवमन्दिरे संस्कृत-भारत्याः गीताशिक्षणकेन्द्रस्य उद्घाटनम्

हिमसंस्कृतवार्ता: 09 सितम्बर। पटियालानगरस्य शिवमन्दिरे गतशनिवासरे संस्कृतभारत्याः आयोजितस्य गीताशिक्षणकेन्द्रस्य उद्घाटनमभवत्। कार्यक्रमे अस्मिन् पटियालाजनपदस्य विविधेभ्यः नगरेभ्यः जनाः संप्राप्ताः। अस्मिन् कार्यक्रमे मुख्यवक्त्रारूपेण संस्कृतभारत्याः पंजाबप्रान्तस्याध्यक्षेण डॉ. वीरेन्द्रकुमारमहोदयेन श्रीगीताविषये चर्चा कुर्वनुक्तं यत्, श्रीगीता मानवजीवनस्याधारभूतग्रन्थः अस्ति अत्र वर्णितैः ज्ञानयोग-भक्तियोग-कर्मयोगादि साधनैः मनुष्यः इह संसारस्य परलोकस्य च विविधेभ्यः कष्टेभ्यः मुक्तिं प्राप्तुम् शक्नोति। कार्यक्रमे विभागसहसंयोजकेन डॉ. ओमनदीपशर्मणा श्रीमद्भागवतगीतायाः श्लोकोच्चारण विधिं वर्णयन श्लोकोच्चारण अभ्यासश्च कारितः। अस्य कार्यक्रमस्य सूत्रधारः छज्जुराममित्तलः समुपस्थितः आसीत्। कार्यक्रम व्याजेन एव संस्कृतभारत्याः प्रान्तसहमन्त्री अजयकुमारार्येण संघटनविस्तारं कर्तुं अध्यक्षमहोदयः निवेदितः घोषणां कुर्वन् प्रान्ताध्यक्षमहोदयेन पटियालाजनपदुपाध्यक्षरूपेण आचार्यः गुरुदासः, पटियालानगरसंपर्कप्रमुखरूपेण छज्जुराममित्तलः, नगरगीताशिक्षणकेन्द्रप्रमुखरूपेण मक्खन सिंगलाः रेणुजैनः नियोजिता। कार्यक्रमस्य मंचसंचालनं डॉ. रविदत्तकौशिकमहोदयेन कृतम्। कार्यक्रमे प्रसादव्यवस्था गुप्तापरिवारेणकृता। कार्यक्रमे पटियालाजनपदाध्यक्षः आचार्यः निगमस्वरूपः पटियालाविस्तारकः मनीषः, नरेंद्रः, रविप्रकाशः, देवेन्द्रशुक्लाः, बिंदुः, शशि बस्सी, आर. के. कपूर, अरुणकुमारः, मोनिकागुप्ता, कपिलगुप्ता, डॉ. रामनिवासश्च उपस्थिताः आसन्।

अक्षयकुमारः करण जौहरस्य चलचित्रे अधिवक्तुः भूमिकायां दृश्यते, यत् आगामिवर्षे प्रदर्शितं भविष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता:- जगदीश डाभी, मुम्बई। अस्मिन् वर्षे करणजौहरस्य धर्मप्रोडक्शन्स इत्यस्य बैनरेण अनेकानि चलचित्राणि प्रदर्शितानि सन्ति। धर्म प्रोडक्शनस्य चलचित्रेषु अपि जनानां कृते उत्तमप्रतिक्रिया प्राप्यते। अधुना च धर्मा प्रोडक्शन्स एकं बायोपिक कृत्वा आगच्छति। अस्मिन् चलचित्रे अक्षयकुमारः, अनन्या पाण्डे च मुख्यभूमिकासु दृश्यन्ते। सी. शंकरन नायरस्य बायोपिक 'द अनटोल्ड स्टोरी ऑफ सी. शंकरन नायर' इदानीं कालं यावत् वार्तायां वर्तते। इदं बायोपिक करण जौहरस्य धर्मप्रोडक्शन्स इत्यस्य बैनरेण निर्मितं भवति। 'द अनटोल्ड स्टोरी ऑफ सी. शंकरन नायर' इति चलचित्रस्य चित्रोत्तलनं कतिपयेभ्यः मासेभ्यः पूर्वं आरब्धम्। अस्य चलचित्रस्य चित्रोत्तलनं दिल्लीनगरस्य जामामस्जिद, मुम्बईनगरस्य गोरेगांव इत्यादिषु विभिन्नेषु स्थानेषु कृतम् अस्ति। अस्य चलचित्रस्य चित्रोत्तलनं कृते जलियावाला उद्यानस्य सेट् स्थापितः आसीत्। भवद्भ्यः कथयामः यत् अस्मिन् चलचित्रे जलियावालाउद्यान-नरसंहारस्य अनन्तरं सी. शंकरन नायरस्य ब्रिटिशसाम्राज्यस्य विरुद्धं वैधानिकयुद्धस्य कथा प्रदर्शिता भविष्यति। 'द अनटोल्ड स्टोरी ऑफ सी. शंकरन नायर' चलचित्रे अक्षयकुमारः अनन्या पाण्डे च अधिवक्तायां भूमिकायां दृश्यन्ते। अक्षयः वकील सी. शंकरन नायर इत्यस्य भूमिकायां दृश्यते। अनन्या चलचित्रे कनिष्ठ अधिवक्तुः भूमिकायां दृश्यते। अक्षयस्य अनन्यायाः च एतत् चलचित्रम् आगामिवर्षे अर्थात् २०२५ तमे वर्षे प्रदर्शितुं शक्यते इति वदामः।